

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕЗИДЕНТА

Мельничук Я. В.

студентка 3 курсу юридичного факультету

Науковий керівник: Мельник О. М.

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри теорії та історії держави і права та філософії

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука

м. Рівне, Україна

У процесі розбудови української державності сьогодні, досить важливо постає проблема узурпації влади владними органами України. Статтею 5 Конституції України передбачено, що право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами. Оскільки в Україні визнається і діє принцип верховенства права, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй [1].

Як відомо, Президент України Зеленський В. О. вніс до Верховної Ради законопроект, у якому пропонується визнати, що рішення Конституційного Суду від 27 жовтня 2020 року є нікчемним (таким, що не створює правових наслідків) як таке, що прийняте суддями КСУ в умовах реального конфлікту інтересів. Крім того, передбачається, що повноваження складу КСУ, який діяв на момент прийняття ним згаданого рішення, припиняються з дня набрання чинності цим законом. У пояснювальній записці вказується, що його розроблено з метою забезпечення дотримання конституційного ладу в Україні та недопущення узурпації влади суддями Конституційного Суду [2].

Водночас, Конституція забороняє таким чином припинити повноваження суддів КСУ. Як відомо, змінити склад Конституційного суду можна лише за згодою самих суддів. Для цього потрібно щонайменше дві третини від конституційного складу суду. У Конституції вичерпно перераховані підстави для звільнення судді КСУ. Зокрема, це може бути неспроможність виконувати свої обов'язки за станом здоров'я, порушення вимог щодо несумісності, вчинення значного дисциплінарного проступку чи нехтування своїми обов'язками та подання заяви про відставку. Крім того, Конституція чітко визначає, що рішення та висновки КСУ є обов'язковими, остаточними та не можуть бути оскаржені.

На жаль ситуація склалася патова. З одного боку рішення КС з його змістом та якістю мотивації має мало спільного із верховенством права. (Хоча КСУ й відкидає ці звинувачення, мотивуючи свої рішення низькою

якістю підготовки антикорупційних законів, що насправді частково так і є. – авт.). З іншого, також далекий від верховенства права і президентський законопроект. З-поміж науковців це питання постало предметом дослідження у працях Марусяк О. А., В'ятрович В. М., Веніславський Ф. В., Пошва Б. М. та інших.

Актуальність моєї доповіді полягає в тому, що Україна може опинитися за крок до можливого правового колапсу, оскільки ідея розпуску складу Конституційного Суду відповідає запиту суспільства і водночас суперечить Конституції. Отже, важливо постає спроба дослідити вирішення даної проблеми легітимно.

Як відомо, Конституційний Суд визнав неконституційною норму про кримінальну відповідальність за декларування недостовірних відомостей, чим викликав критику з боку як правоохоронних, так і контрольних органів. Своїм рішенням Конституційний суд України заблокував реалізацію результатів місцевих виборів, оскільки суд позбавив НАЗК доступу до державних реєстрів. Президент України у свою чергу заявив, що система електронного декларування доходів буде працювати незважаючи на рішення Конституційного суду. 29 жовтня президент України Зеленський В. О. скликав екстрене засідання Ради національної безпеки і оборони України, та подав законопроект до Верховної Ради [3].

Разом з тим, варто зауважити, що пропозиція Президента є неконституційною, оскільки не може Верховна Рада взяти і обіграти строк повноважень всіх суддів, тим більш одночасно. Відповідно до цього закону виникає ситуація, коли Україна залишається без Конституційного суду взагалі. Бо в законопроекті сказано, що повноваження складу, діючого на момент прийняття рішення, припиняється з дня набуття чинності цим законом. Тобто, немає навіть перехідних положень

Та в суспільстві, яке давно вже зневірилось у вітчизняній судовій системі (зокрема в тій його активній частині, яка пішла протестувати під стіни Конституційного Суду), більше погоджуються з думкою адвоката: «...Вимушений визнати, що законопроект Президента – це дуже небезпечний прецедент. Тобто фактично ми маємо негативні наслідки від рішення КСУ, які вже наступили. І негативні наслідки від прецеденту, коли Президент фактично отримує зелене світло на дії, які не передбачені законом. В цій ситуації вважаю те рішення правильним, від якого найменше шкоди інтересам України прямо зараз. І тому такий законопроект – правильне рішення. До того ж президент – гарант Конституції, згідно ст. 102 Конституції. Ризики абсолютно неадекватних дій Президента в майбутньому – є, але... щось мені підказує, що народ може цьому запобігти», – прокоментував ситуацію адвокат Масі Найєм [4].

У Венеціанській комісії і GRECO також заявили, що припинення повноважень суддів Конституційного суду, навіть з поважної причини,

є порушенням Основного закону і принципу поділу влади. Про це йдеться в спільному листі Венеціанської комісії та групи держав проти корупції. Крім того, організації закликали українську владу розглянути та вивчити альтернативні способи забезпечення того, щоб боротьба з корупцією відповідно до міжнародних стандартів залишалася пріоритетом для України

Дослідивши закон «Про Федеральний конституційний суд Німеччини» щодо питання розпуску суду, як в Європейській країні, так і в Україні, Президент не вправі розпустити Конституційний суд. Проте для України важливим значенням має бути саме ухвалення законів щодо запобігання узурпації влади державою, її органами або посадовими особами [5].

З огляду на вищенаведене, можна дійти висновку про те, що вдосконалення порядку формування суддівського корпусу в Україні потребує врахування позитивних здобутків зарубіжних країн у цій сфері. На мою думку, потрібно внести зміни в чинних законах щодо запобігання корупції. Вони розв'яжуть проблему з тим, що робити з відповідальністю за недекларування у майбутньому та зміни у законі щодо КСУ. Вони розв'яжуть питання з кворумом щодо суддів.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР) ст. 5-8; 102 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Проект Закону про відновлення суспільної довіри до конституційного судочинства // Номер, дата реєстрації: 4288 від 29.10.2020 // URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70282

3. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції», Кримінального Кодексу України від 27.10.2020 № v013p710-20 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text>

4. Мультимедійна платформа іномовлення України с. 14 // URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3127102-rozpusk-ksu-za-krok-domozlivogo-pravovogo-kolapsu.html>

5. Закон про Федеральний конституційний суд ст. 106 (Bundesverfassungsgerichtsgesetz – BVerfGG) // URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bverfgg/BJNR002430951.html>